

Bibliotheken Vlaamse Ardennen

Beleidsplan 2021-2026

Inleiding

In 2005 werd, onder coördinatie van de provincie Oost-Vlaanderen, de Interlokale Vereniging Vlaamse Ardennen opgericht, een regionaal samenwerkingsverband van de plaatselijke openbare bibliotheken van Kluisbergen, Brakel, Maarkedal, Oudenaarde, Ronse en Wortegem-Petegem. Een jaarlijkse werkingssubsidie van het provinciebestuur liet de aangesloten bibliotheken vijftien jaar lang toe om het lokale niveau te overstijgen en nauwer samen te werken, voornamelijk op het vlak van leesbevordering en publieksbereik.

Door een herschikking van bevoegdheden is het voor de provinciebesturen echter niet meer mogelijk om het streekgericht bibliotheekbeleid te ondersteunen. Om de samenwerking tussen de bibliotheken van de Vlaamse Ardennen verder te zetten is een nieuwe structuur met een aangepaste financiering bijgevolg noodzakelijk.

Dit beleidsplan wordt voorgelegd aan de Raad van Bestuur van VARIANT, teneinde erkenning te verkrijgen als deelwerking van deze projectvereniging voor de periode 2021-2026. Na het benoemen van onze missie en het uittekenen van een algemene visie, gaan we dieper in op de structuur van de samenwerking. Daarna geven we een gedetailleerd overzicht van doelstellingen en acties voor het regionale bibliotheekbeleid, om te eindigen met een financieel meerjarenplan.

Geografische omschrijving

De deelwerking bibliotheken in VARIANT richt zich in eerste instantie tot de 6 gemeenten van de interlokale vereniging Vlaamse Ardennen: Brakel, Kluisbergen, Maarkedal, Oudenaarde, Ronse en Wortegem-Petegem. Zes gemeenten uit het werkgebied van VARIANT maken deel uit van andere bibliotheekregio's. Het betreft Geraardsbergen, Herzele, Lierde en Zottegem van Route 42 en Kruisem en Zwalm van Zovla.

VARIANT zal samen met andere partners onderzoeken hoe regiowerkingen rond cultuur en erfgoed naar de komende beleidsperiode toe best op elkaar afgestemd worden of kunnen samenwerken.

Missie

De Bibliotheken Vlaamse Ardennen willen door onderling samen te werken de bibliothecaire dienstverlening in de regio optimaliseren. In het bijzonder op het vlak van cultuurparticipatie, levenslang leren, streekidentiteit en innovatie moet het bundelen van de krachten een meerwaarde creëren.

Visie

In een snel evoluerende informatiesamenleving is het voor openbare bibliotheken onmogelijk geworden om enkel op eigen kracht te functioneren zonder aan kwaliteit in te boeten. Bibliotheken bekleeden op het vlak van informatievoorziening en leesbevordering niet meer de bevoorrechte positie waar ze zich enkele decennia geleden nog in mochten verheugen. Burgers worden terecht veeleisender waar het hun informatiebehoeften en culturele noden betreft, maar tegelijk dienen zich dankzij de technologische innovatie interessante nieuwe mogelijkheden aan om aan deze behoeften te voldoen, ook voor bibliotheken. Dit vereist van ons echter een mate van expertise en een scala aan middelen die niet altijd voorhanden zijn.

De bovenlokale ondersteuning, geboden door de Vlaamse overheid en tot enkele jaren geleden ook door de provinciebesturen, heeft geleid tot een professioneler en moderner bibliotheeklandschap, met o.a. een Eengemaakt Bibliotheek Systeem, maar heel wat uitdagingen zijn beter gebaat met een streekgerichte aanpak. Veel vernieuwingen in de sector worden bovendien ontwikkeld en verfijnd op regionaal niveau, voor ze op een grotere schaal worden uitgerold.

Dankzij de financiële en morele steun van de provincie Oost-Vlaanderen bestaat er al meer dan vijftien jaar een traditie van regionale samenwerking tussen bibliotheken. De ervaring leert dat er door samen te werken vooral meerwaarde kan gecreëerd worden op vier domeinen.

1. Cultuurparticipatie

Dat bibliotheken allerlei uitbreidingsactiviteiten organiseren en projecten opzetten is uiteraard niet nieuw. Was het aanvankelijk vooral de bedoeling om meer mensen naar de bib te lokken en aan leesbevordering te doen, dan is het activiteitenpakket van bibliotheken tegenwoordig meer een volwaardig cultureel aanbod, als aanvulling op en niet zelden in samenwerking met andere gemeentelijke culturele instellingen. De laagdrempeligheid van de bibliotheek is in deze haar voornaamste troef. Openbare bibliotheken zijn goed verspreid, makkelijk toegankelijk voor iedereen en ze bereiken een divers publiek. Dat geldt nog meer als ze gaan samenwerken. Zo kunnen ze bijvoorbeeld samen lezingen organiseren, tentoonstellingen uitwerken of leesbevorderingsprojecten opzetten.

2. Levenslang leren

De tijd waarin een strikte scheiding bestond tussen het volgen van onderwijs in de jeugd jaren en het leven als werkende volwassene ligt reeds lang achter ons. De meeste mensen willen hun leven lang blijven bijleren en dat moeten ze ook als ze zich willen ontplooien als actieve, kritische burgers. Het is niet meer dan logisch dat bibliotheken, als centra van kennis en informatie, zich ook op het domein van levenslang leren steeds sterker profileren. Onderwerpen als informatietechnologie en mediawijsheid liggen voor de hand, maar bibliotheken vormen ook een ideaal decor voor thema's in de sfeer van welzijn en persoonlijke ontwikkeling. Ook hier maakt laagdrempeligheid bibliotheken tot een gedroomde partner om samen te werken, met elkaar of met andere organisaties.

3. Streekidentiteit

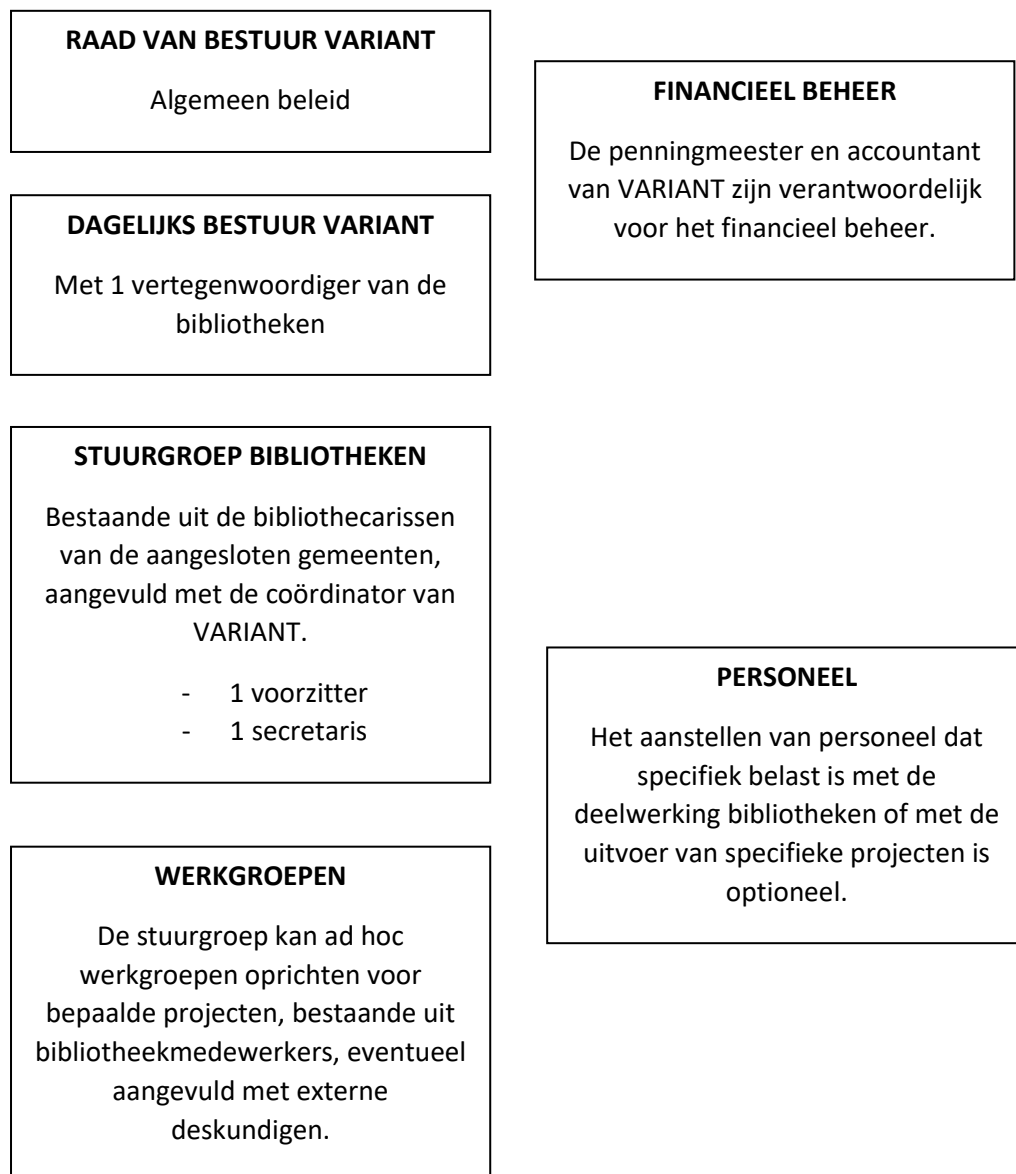
Heel wat regionale organisaties, die actief zijn op uiteenlopende domeinen als toerisme, cultuur, erfgoed, sport, ruimtelijke ordening... houden zich direct of indirect bezig met streekidentiteit. Bibliotheken hebben in dit verhaal een belangrijke rol te spelen, aangezien het bij uitstek plekken van ontmoeting en verbinding zijn. Een professioneel netwerk van bibliotheken kan de regionale identiteit helpen uitdragen en er tegelijk ook deel van uitmaken. In de context van VARIANT is in het bijzonder een vruchtbare samenwerking tussen de bibliotheken en Erfgoed Vlaamse Ardennen een belangrijk oogmerk.

4. Innovatie

De belangrijkste reden voor bibliotheken om samen te werken is misschien wel om de kwaliteit van de dienstverlening te verhogen. Elke bibliotheek is beperkt in middelen, mensen en competenties. Door samen te werken kan men echter op een efficiëntere manier innovatieve technologieën en diensten implementeren. Bibliotheken kunnen mensen, middelen en expertise delen en de krachten bundelen met het oog op een groter publieksbereik.

Structuur

De samenwerking tussen de bibliotheken is een deelwerking van projectvereniging Variant. De statuten en het huishoudelijk reglement van VARIANT zijn van toepassing op de structuur van de deelwerking bibliotheken. Dat leidt tot volgend organogram:

Voor elk werkjaar maakt de stuurgroep in overleg met het Dagelijks Bestuur van VARIANT een begrotingsvoorstel, gebaseerd op de financiële raming in dit beleidsplan.

Op regelmatige basis brengt de stuurgroep verslag uit aan het Dagelijks Bestuur en de Raad van Bestuur over geplande, lopende en afgesloten projecten, en de daarmee verband houdende inkomsten en uitgaven.

Doelstellingen en acties

We onderscheiden 4 algemene, strategische doelstellingen (SD), die verder worden gepreciseerd in meerdere operationele doelstellingen (OD), waaraan concrete acties gekoppeld zijn. Omdat veel acties betrekking hebben op meerdere operationele doelstellingen, worden ze gegroepeerd op het niveau van de strategische doelstelling waarop ze betrekking hebben.

SD 1: De inwoners van de Vlaamse Ardennen extra kansen geven om te participeren aan cultuur.

OD 1.1: Het stimuleren van leescultuur en boekplezier.

OD 1.2: Het verlagen van sociale en individuele drempels voor cultuurparticipatie.

OD 1.3: Het samenbrengen en verbinden van mensen uit onze regio rond inspirerende collecties en boeiende activiteiten.

Acties

- Auteurslezingen en literaire evenementen: volgens een beurtrol vindt elk jaar in twee gemeenten een evenement plaats, gefinancierd en gepromoot door het samenwerkingsverband.
- Wedstrijden rond taal en literatuur.
- Uitstappen naar de boekenbeurs en andere boekgerelateerde evenementen zoals de Picturale in Ronse.
- Tentoonstellingen rond boeken en lezen (zelf georganiseerd of geleend).
- Regionale leesgroepen ondersteunen.
- Regionale coördinatie van Boekstart.
- Regionale coördinatie van de KJV.
- Samenwerken rond themadagen zoals de Poëzieweek, de Jeugdboekenmaand, de Voorleesweek...
- De mogelijkheid onderzoeken van het stichten van een leescommunity in de Vlaamse Ardennen.

SD 2: De inwoners van de Vlaamse Ardennen ondersteunen in hun inspanningen tot levenslang leren.

OD 2.1: Bijdragen tot een verhoogde mediawijsheid bij de inwoners van onze regio.

OD 2.2: Het educatieve aanbod in de regio ondersteunen en aanvullen.

Acties

- Vernieuwende initiatieven en projecten inzake mediawijsheid, al dan niet zelf ontwikkeld, implementeren in de regio.
- De mogelijkheden van de digitale bibliotheek onder de aandacht brengen.
- Opleidingen organiseren.
- Samenwerken rond klasbezoeken in de bib.

SD 3: Bijdragen tot een positieve streekidentiteit voor de Vlaamse Ardennen.

OD 3.1: De toeristische troeven van de Vlaamse Ardennen helpen uitspelen.

OD 3.2: Een actieve samenwerkingspartner zijn in het regionaal erfgoedbeleid.

Acties

- Het leggen en onderhouden van contacten met natuurlijke samenwerkingspartners als EVA, Toerisme Vlaamse Ardennen, Vormingplus...
- Organiseren van activiteiten waarbij de link wordt gelegd tussen toerisme en de bibliotheekcollectie.
- Het helpen verspreiden van informatie over toerisme en erfgoed.
- Het ter beschikking stellen van infrastructuur en expertise aan Erfgoed Vlaamse Ardennen en VARIANT.
- Een project "Levensverhalen" opzetten, met bijzondere aandacht voor inwoners met een migratieachtergrond. Het project moet uitmonden in één of meer eindproducten (boek, tentoonstelling, podcast...)

SD 4: De bibliotheken van de regio verder professionaliseren en innoveren.

OD 4.1: De efficiëntie van onze bibliotheken verbeteren.

OD 4.2: De competentie van het personeel verhogen.

OD 4.3: Het bundelen van de krachten inzake publieksbereik.

OD 4.4: Het streven naar een gemeenschappelijke visie op dienstverlening.

Acties

- Uitwisselen van expertise, in het bijzonder op het vlak van media en technologie.
- Delen van middelen en mensen.
- Innovatieve creatieve oplossingen uitwerken om de dienstverlening te verbeteren, bijvoorbeeld inzake het overstijgen van de vaste openingsuren (de Bib 24/7).
- Opleidingen en studiebezoeken voor het personeel.
- Werken aan een gemeenschappelijk, regionaal imago.
- Werken aan een gemeenschappelijke communicatie.
- Een goede taakverdeling afspreken.

Financiële raming

Inkomsten

De aangesloten gemeenten financieren de samenwerking met een toelage van 0,30 euro per inwoner per jaar.

Uitgaand van ca. 92.000 inwoners in de zes betrokken gemeenten komt dit op een jaarlijks budget van 27.600 euro.

Het jaarlijks budget kan eventueel aangevuld worden met projectgebonden subsidies. Hiervoor wordt dan in het subsidiedossier een aangepaste begroting gemaakt.

Uitgaven

In onderstaande tabel is het jaarlijks budget opgesplitst in 8 rubrieken.

Uitgavepost	Jaarlijks geraamd bedrag (euro)
Secretariaat VARIANT (5%)	1380
Erelonen gastsprekers, artiesten en lesgevers	6000
Receptiekosten en relatiegeschenken	1500
Collecties (KJV, Boekstart...)	6500
Technische benodigdheden	5220
Busvervoer	5000
Publiciteit	1000
Toegangsprijzen	1000
Totaal	27600

De beschikbare financiële middelen moeten op zo'n manier worden aangewend dat alle gemeenten van het samenwerkingsverband er baat bij hebben. Bij sommige aankopen (bijvoorbeeld promotiemateriaal) is het aangewezen om een verdeelsleutel te hanteren op basis van het inwoneraantal. Gemeenten hebben ook de vrijheid om af te zien van deelname aan een bepaald project (bv. Kinderjury).